

LUNDS
UNIVERSITET

Sverige och ratificeringen av ILO-konventionen 169

En politisk diskursanalys om riksdagsledamöters argumentation kring ILO
169

Apinya Talalom

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG32
Termin: Höstterminen 2021
Handledare: Ida Scherman (Jansson)
Omfång: 9697 exkl. referenser

Abstract

Uppsatsen ämnar att undersöka hur riksdagsledamöter och ministrar argumenterar för ratificeringen av ILO konventionen 169 med hjälp av olika interpellationsdebatter. ILO 169 är det enda rättsligt bindande konventionen som innehåller specifikt ursprungsfolkens rättigheter. Sverige är ett av de länderna som inte har ratificerat konventionen trots att de brukar vara ansiktet utåt för att ratificera internationella människorättskonventioner. Under de senaste decennierna har Sverige fått kritik från FN för efterlevnaden av samers rättigheter och blivit uppmanade om att ratificera konventionen. Fastän målsättning om att ratificera konventionen har ratificeringen skett. Undersökningen är baserad på tre interpellationsdebatter där frågan om ILO 169 har diskuterats om. Vidare kommer undersökningen göras med hjälp av Fairclough och Faircloughs politiska diskursanalys och kritiska frågor. Det teoretiska perspektivet utgår från Will Kymlickas minoritetsrättigheter. Även teorin om varför stater ratificerar människorättskonventioner från tidigare forskning kommer att tillämpas i uppsatsen. Argumentationerna som redogörs kommer att sedan kopplas till frågan om varför Sverige inte har ratificerat ILO konventionen än.

Nyckelord: Samers rättigheter, ILO 169, ratificering, ursprungsfolken, Sverige.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar	2
1.2	Material och avgränsningar	3
1.3	Källkritik och forskningsetiska bedömningar	5
2	Bakgrund	7
3	Tidigare forskning	11
3.1	Sveriges folkrättsliga åtaganden internationellt vs nationellt	12
3.2	Värderingar som går emot ILO 169	14
3.3	Sveriges strategier mot (icke) ratificering	15
4	Teori och metod	18
4.1	Teori	18
4.2	Metod	21
4.2.1	Praktiska resonemang	21
4.2.2	Kritiska frågor	22
5	Undersökning	24
5.1	Rekonstruktion av argument	24
6	Analys och diskussion	31
6.1	Analys	31
6.1.1	Vad har hindrat Sverige från att ratificera ILO 169?	35
6.2.	Diskussion	36

Referenser

1. Inledning

I den internationella rätten när det gäller ursprungsfolkens rättigheter, har under de senaste decennierna fått mer uppmärksamhet och det har blivit allt viktigare att införa rättigheter för ursprungsfolken för att skydda dem mot det förtryck och orättvisa som de upplever. Inom den internationella rätten finns det totalt en konvention och en deklARATION som skyddar ursprungsbefolkningens rättigheter: Konventionen om ursprungsfolk och stamfolk även kallad ILO-konventionen 169 och FN:s deklARATION om ursprungsfolkens rättigheter (UNDRIP).¹ Hittills har 144 länder antagit UNDRIP och endast 24 länder har ratificerat ILO 169.² Eftersom konventionen innehåller skydd för ursprungsfolkens rättigheter anses det problematiskt att så få länder har ratificerat ILO 169.

Samer är Sveriges ursprungsfolk och har fått uppleva ett historiskt kolonialt förtryck av den svenska staten. Spåren av den koloniala historien finns kvar än idag när det gäller den samiska marken och bevarandet av deras kultur. Den svenska staten har under tre decennier fått kritik för efterlevnaden av samers ursprungs rättigheter och verkningslösa strategier om att stärka deras rättigheter. Något som har lyfts fram extra mycket under åren är statens icke ratificering av ILO 169 och detta har inte gått förbi obemärkt.³ ILO 169 innehåller specifika rättigheter om samers rätt till bevarandet av mark, kultur och språk och genom att ratificera konventionen är detta ett viktigt steg för att stärka deras rättigheter.

---

¹ OHCHR. *Minority Rights: International Standards and Guidance for Implementation* (New York and Geneva: United Nations, 2010), s. 3.

² United Nations. United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. *Department of Economic and Social Affairs*. [u.å.]; International Labour Organization. Ratifications of C169- Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169). *International Labour Organization*. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11300:0::NO:11300:P11300_INSTRUMENT_ID:312314 (hämtad 2021-12-29)

³ Amnesty International. *Samers rättigheter*. <https://www.amnesty.se/vara-rattighetsfragor/diskriminering/samers-rattigheter/> (hämtad 2022-01-04).

I Sverige har det skett flera debatter om att ratificera konventionen och utredningar har tillsatts för att se vad som krävs för att Sverige ska kunna ratificera ILO 169. Trots uttalanden om att flera processer pågår för att stärka samers rättigheter och arbete mot ratifikation finns det inte ett tydligt svar på när det kommer ske utan det har skjutits upp till i framtiden.

1.1. Problemformulering, syfte och frågeställningar

Ursprungsfolkens rättigheter är viktiga och behöver skyddas lika mycket som de grundläggande mänskliga rättigheterna. Sverige har åtagit sig att arbeta mot en ratificering av konventionen men trots många diskussioner och arbeten har lite skett och man vet inte när eller om en ratificering ska ske. Syftet med den här uppsatsen är att ta reda på riksdagsledamöters och ministrars argumentation gällande ratificering av ILO 169 och undersöka om det är försvarbart genom att analysera interpellationsdebatter. Som hjälp för att bryta ner argumentationerna kommer jag att använda mig av Fairclough & Faircloughs politiska diskursanalys. Sedan kommer argumentationerna att analyseras utifrån F&F:s kritiska frågor. Genom att analysera argumentationerna kommer uppsatsen försöka skapa en förståelse för varför staten har agerat som de gör och om det finns fallgrorpar mellan retorik och handling. Den teoretiska utgångspunkten tas i Will Kymlickas resonemang om minoritetsrättigheter. Enligt Kymlicka kan inrättandet av minoritetsrättigheter vara ett viktigt instrument för att det kan skapa rättvisa i samhället. Men han anger också att de grundläggande mänskliga rättigheterna är av vikt. En annan teori som jag kommer att använda mig av är teorin om varför stater ratificerar människorättskonventioner med hjälp av tidigare forskning. Detta kommer att förklara varför Sverige har valt att agera på ett visst sätt genom deras argumentationer.

Frågeställningar för den här uppsatsen är följande:

- 1. Hur argumenterar riksdagsledamöterna och ministrarna gällande ratificering av ILO 169 enligt Fairclough och Faircloughs politiska diskursanalys?*
- 2. Är argumentationerna försvarbara utgående från F&F:s kritiska frågor?*
- 3. Vad har hindrat Sverige från att ratificera ILO 169?*

1.2. Material och avgränsningar

Materialet som kommer att användas i uppsatsen är interpellationsdebatter från riksdagen som är genomförd av riksdagsledamöter. Eftersom syftet med uppsatsen är att ta reda på Sveriges argumentation kring ILO 169 kändes det relevant att hämta material från interpellationer där det har pratats om ratificering av konventionen. Efter att ha gjort en sökning på interpellationer på riksdagens hemsida upptäckte jag att det inte fanns så många sammanhängande debatter om ratificeringen. Därför har det valts ut tre interpellationer som innehåller något utförliga argumentationer för att analysen ska vara djupgående och nyanserad.

Materialet är avgränsad från 2001-2015 eftersom det inte fanns interpellationer från senare årtal. Med anledning av detta fanns det heller ingen avsikt med att materialet skulle vara från dessa tidsperioder utan det utgicks från vad som var tillgängligt.

En interpellation är enligt Nationalencyklopedin en omfattande fråga som är framställd av en riksdagsledamot till statsrådet. I en interpellation ska en fråga vara motiverad, vara av allmänt intresse och principiellt inriktad. Vanligtvis i en interpellationsdebatt får även andra riksdagsledamöter delta. De svar som ges i en interpellation ska vara till för att meddela regeringens inställning och avsikter i en särskild fråga. Vidare ska den ge

vägledning för riksdagen vid behandling av ett ärende.⁴ För att få en uppfattning om vad primärmaterialet innehåller kommer jag att översiktligt gå igenom varje interpellationsdebatt för sig.

Interpellation 2001/02:416

Interpellationen berör frågor om minoritetsbefolkningen och bland annat kritik som Sverige har fått från FN angående efterlevnaden av minoritetsrättigheter. I interpellationen diskuteras bland annat samers rättigheter och ratificering av ILO 169. Dock i en mindre utsträckning än de senare interpellationerna. Medverkande är Siv Holma (V) och jordbruksminister Margareta Winberg (S).⁵

Interpellation 2005/06:132

I den här interpellationen diskuteras samers sedvanerätt till vinterbete i skogslandet. Även frågor om markrättigheter, rennäringen och ILO 169 tas upp. Till skillnad från de andra interpellationerna är interpellationen dokumenterad på film och därför har jag valt att transkribera anföranden själv för egen underlättning men källhänvisningen i fotnoterna kommer att hänvisas till videon. I fotnoten kommer jag att ange själva interpellationen och tiden för uttalandena. Interpellationen anfördes av Liselott Hagberg (FP) och övriga deltagare är Ann-Christin Nykvist (S), Ola Sundell (M), Lennart Gustavsson (V) och Rune Berglund (S).⁶

Interpellation 2014/15:427

Denna interpellation är framförd av Mia Sydow Mölleby (V) till Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP) och gäller frågan om ratificering av ILO-konventionen 169. Mölleby inleder med att uppmärksamma ILO 169 och den kritik som Sverige har fått för att inte ha ratificerat konventionen än. Hela interpellationen kretsar runt rati-

---

⁴ Nationalencyklopedin. *Interpellation*. <https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/interpellation> (hämtad 2021-12-29).

⁵ Interpellation 2001/02:416. *Kritik mot Sverige från FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna*.

⁶ Interpellation 2005/06:132. *Samernas sedvanerätt till vinterbete i skogslandet*.

ficering av ILO 169 och frågan om när detta kommer att ske. Ytterligare riksdagsledamot som deltog i interpellationen var Jonas Sjöstedt (V).⁷

Sekundärmaterialet är noggrant utvalda efter källkritiska bedömningar. De texter som används i tidigare forskning är tre artiklar skrivna av professorer och docenter från olika universitet, teorin är grundad på Will Kymlickas bok *Politics in the vernacular: nationalism, multiculturalism, and citizenship* och artiklar från tidigare forskning. Metoden är hämtad från Faircloughs och Faircloughs bok om politisk diskursanalys och Bergström och Boréus bok *Textens mening och makt*. Dessa material kommer att presenteras närmare i motsvarande avsnitt.

1.3. Källkritik och forskningsetiska bedömningar

Primärmaterialet är hämtat från riksdagens hemsida och anses vara tillförlitlig eftersom det är en statlig dokumentation. Interpellationerna innehåller yttranden från riksdagsledamöter vilket gör att det som förekommer i materialet kan vara vinklade utifrån deras egna intressen men syftet med uppsatsen är också att ta reda på deras argumentationer. En annan källkritik som är värt att nämna är årtalet på interpellationerna. En nackdel med att använda sig av äldre material är att det inte alltid stämmer överens med hur situationen ser ut idag. Det har trots allt gått sju år sedan den senaste interpellationen och mycket kan ha förändrats sedan dess. Jag anser dock att materialet är fortfarande relevant eftersom det kan vara intressant att se hur de har argumenterat i de tidsperioderna och faktumet kvarstår att inte mycket har hänt sedan dess, då ratificeringen fortfarande inte skett än.

När det gäller forskningsetiska bedömningar kan ämnet om samers rättigheter vara känsligt i sig eftersom det handlar om en förtryckt grupp. Men eftersom uppsatsens ma-

---

⁷ Interpellation 2014/15:427. *Ratificering av ILO-konventionen 169*.

terial och val av metod är fokuserade på riksdagsledamöters och ministrars argumentationer bedöms inte det vara känsligt. Detta är på grund av att interpellationerna är till för allmänheten och riksdagsledamöternas yttranden i riksdagen är offentligt.

2. Bakgrund

För att få ökad förståelse och sammanhang för det analyserande materialet kommer jag att översiktligt gå igenom de centrala ämnena som kommer att tas upp i den här uppsatsen. Först introduceras den internationella rätten och ursprungsfolkens rättigheters framväxt för att sedan slutligen gå in på Sveriges historia och åtaganden gällande samers rättigheter.

Ursprungsfolken finns över hela världen men det finns ingen officiell definition på vad ett ursprungsfolk är i den internationella rätten. Istället har man via UNDRIP och ILO 169 markerat ut vad som kännetecknar en ursprungsbefolkning. De mest framträdande utmärkningarna är att deras sociala, kulturella och ekonomiska omständigheter skiljer sig från majoritetsbefolkningen i ett land. De kännetecknas också av att de har levt på samma plats innan tiden för erövring och kolonisation. Ett annat viktigt kännetecken är självidentifikationen som ursprungsfolk.⁸

I den internationella rätten har det gjorts framsteg i ursprungsfolkens rättigheter och detta går att se på utvecklingen av UNDRIP och ILO konventionen 169 som kom att bli viktiga för erkännandet av ursprungsfolkens rättigheter. Rättigheterna uppmärksammades framförallt genom det förtryck som ursprungsfolken har fått stå ut med. Några av de rättigheter som ursprungsfolken utmanas med är bland annat rätten till egen mark, områden, resurser och självbestämmande.⁹

Som tidigare nämnt är UNDRIP en viktig deklaration för ursprungsfolken. Deklarationen antogs 2007 och är den mest omfattande deklarationen som specificerar ursprungsfolkens rättigheter i detalj. Den sätter en standard på hur rättigheterna ska förverkligas

---

⁸ OHCHR. *Indigenous Peoples and the United Nations Human Rights System*, New York and Geneva: United Nations, 2013, s. 2.

⁹ OHCHR. *Indigenous Peoples and the United Nations Human Rights System*, s. 4.

och skyddas, och vägleder stater hur de kan utveckla lagar och policys som främjar ursprungsfolkens rättigheter.¹⁰ Sedan finns det ILO-konventionen 169. Konventionen antogs av *International Labour Organization* 1989 och är rättsligt bindande för stater som ratificerar den.¹¹ Av de nordiska länderna har Danmark och Norge ratificerat konventionen.¹² ILO 169 är den enda konventionen som innehåller specifika rättigheter för ursprungsfolken. Konventionen har ett fokus på icke-diskriminering och innehåller bland annat rättigheter om ursprungsfolkens rätt till utveckling, mark, resurser och rätt till utbildning och arbete. Skillnaden mellan UNDRIP och ILO 169 är att det förstnämnda är mer omfattande.¹³

Samer räknas till ett av Sveriges fem nationella minoriteter och har levt sedan urminnes tider i områden norr om Sverige. Den vanligaste inkomstkällan för samer är renskötseln och andra traditionella näringar som de är beroende av är jakt, fiske, slöjd och konsthantverk. År 1977 ansågs samer som ett urfolk i Sverige och 2000 infördes en minoritetsspråklag för Sveriges nationella minoriteter. Senare under 2011 erkändes samer som ett folk i grundlagen och detta gav samerna ett folkrättsligt skydd. Det innebär att de har teoretiskt sätt större självbestämmande och starkare ställning jämfört med ett urfolk.¹⁴

Det historiska förtrycket mot samer började redan på 1800-talet då det spreds fördomar om att den samiska kulturen var underlägsen. Så småningom blev samer erövrade deras mark och fick ofta betala för de markerna för att kunna bedriva renskötseln. Samer fick även stå ut med den rasismen som tog fart i slutet av 1800-talet och ansågs som underlägsna i jämförelse med majoritetsbefolkningen. Många saker skedde under denna tidsperiod som förtärde deras livssituationer. Ofta handlade det om att riksdagen hade kommit emellan och reglerat över områden som på sin tur påverkade samers levnadssätt

---

¹⁰ Ibid., s. 4.

¹¹ International Labour Organization. *Understanding the Indigenous and Tribal People Convention, 1989 (No. 169). Handbook for ILO Tripartite Constituents*. International Labour Office Geneva, 2013, s. 5.

¹² International Labour Organization. *Ratifications of C169- Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169)*.

¹³ Ibid., s. 9.

¹⁴ Sametinget. *Samerna i Sverige*. 2021. <https://www.sametinget.se/samer> (hämtad 2022-01-04).

på ett negativt sätt. I nuläget är verksamheter från bland annat storskogsbruk, vattenkraftsutbyggnader och gruvor som gör intrång på renskötseln och samekulturen.¹⁵

Mot bakgrund av detta har Sverige uppreparade gånger fått kritik från FN:s *universal periodic review* (UPR). UPR är en mekanism inom FN:s råd för mänskliga rättigheter vars syfte är att se till att medlemsstater följer de mänskliga rättigheterna och uppmärksamma om rättigheterna kränks. Detta hålls var femte år och staten har i uppgift att lämna in en nationell rapport som sammanfattar saker som staten har gjort genom åren. FN svarar samtidigt med en granskning och rekommendation för vidare förbättringar.¹⁶

De rekommendationer som Sverige har fått under alla tre tidsperioder har varit att ratificera ILO 169 för att stärka samers rättigheter.¹⁷ I Sveriges senaste nationella rapport från 2020 skrivs det att de håller på att arbeta mot en ratificering av ILO 169 men att detta är upp till riksdagen att bestämma. Vidare står det att en nordisk samekonvention är sammanställd efter förhandlingar med Norge och Finland.¹⁸ Den nordiska samekonventionen är ett samarbete mellan Sverige, Norge och Finland vars syfte är att skapa en gemensam konvention för att säkerställa samers rättigheter och upprätthålla och stärka de existerande folkrättsliga normerna. Konventionen sammanställdes 2017 men har inte antagits av några av länderna än.¹⁹

---

¹⁵ Samer. *Samepolitik i rasismens tidevarv*. <http://www.samer.se/1042> (hämtad 2022-01-04).

¹⁶ OHCHR. *Universal Periodic Review*. <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/uprmain.aspx> (hämtad 2021-12-3).

¹⁷ United Nations, General Assembly, *Compilation prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 15 (b) of the annex to Human Rights Council resolution 5/1: Sweden*, A/HRC/WG.6/8/SWE/2 (19/02/2010), s. 3; United Nations, General Assembly, *Compilation prepared by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 15 (b) of the annex to Human Rights Council resolution 5/1 and paragraph 5 of the annex to Council resolution 16/21: Sweden*, A/HRC/WG.6/21/SWE/2 (12/11/2014), s. 3; United Nations, General Assembly, *Compilation on Sweden: Report of the Office of the United High Commissioner for Human Rights*, A/HRC/WG.6/35/SWE/2 (12/11/2019), s. 1.

¹⁸ United Nations, General Assembly, *National report submitted in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21: Sweden*, A/HRC/WG.6/35/SWE/1 (11/11/2019), s. 4-15.

¹⁹ Sametinget. *Nordisk samekonvention*. 2019. <https://www.sametinget.se/samekonvention> (hämtad 2022-01-04).

Regeringen tillkallade även 1997 en särskild utredare för att utreda om Sverige kan ratificera ILO 169 och vilka åtgärder som behöver vidtas för att Sverige ska uppfylla konventionens krav. Utredningen slutfördes 1999 (SOU 1999:25) och de åtgärderna som behövde vidtas gällde framförallt ursprungsfolkens rätt till mark. Denna åtgärden ansågs att påverka både rennäringen och skogs- och jordbruk. Även markanvändningen inom renskötelsen kommer att påverkas. Åtgärderna tros ha en positiv påverkan för rennäringen men innebär vissa begränsningar i skogs- och jordbruket.²⁰ Utöver detta tillsattes det av regeringen en gränsdragningskommission 2006 för att klarlägga den yttre gränsen för renskötelsesområdet. Renskötelsesområdet har också blivit indelat i enlighet med artikel 14 i ILO konventionen 169.²¹

---

²⁰ SOU 1999:25. *Samerna- ett ursprungsfolk i Sverige. Frågan om Sveriges anslutning till ILO:s konvention nr 169*, s. 61-2.

²¹ Regeringskansliet. *Samernas sedvanemarkor*. 2015. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2006/02/sou-200614/> (hämtad 2022-01-08).

3. Tidigare forskning

I följande avsnitt kommer jag att presentera tidigare forskning som anses vara relevant för uppsatsen. Efter att ha gjort en informationssökning om tidigare forskning kring ämnet insåg jag att mycket forskning har gjorts om samers rättigheter. Men det har inte gjorts allt för mycket forskning om Sverige och ratificeringen av ILO 169. Den forskning som kommer närmast mitt ämne är olika studentuppsatser. Skillnaden är att jag har valt att forska om riksdagsledamöters och ministrars argumentationer om ratificering av ILO 169 specifikt med hjälp av interpellationer och den valda metoden. Av de artiklarna som hittades har jag valt ut tre stycken artiklar som skriver om Sveriges inställning till att ratificera internationella konventioner för mänskliga rättigheter generellt och specifikt på ILO 169. Dessa artiklar har valts för att belysa Sveriges inställning till ratificering av konventioner för de mänskliga rättigheterna från ett internationellt och nationellt perspektiv.

Avsnittet är uppdelad i tre teman utifrån det som var mest framträdande i tidigare forskning: *Sveriges folkrättsliga åtaganden internationellt vs nationellt, värderingar som går emot ILO 169* och *Sveriges strategier mot (icke) ratificering*. Det första temat kommer att handla om hur Sverige agerar internationellt jämfört med hur de implementerar människorättskonventioner på nationell nivå. Det andra temat om *värderingar som går emot ILO 169* handlar om hur Sveriges normativa preferenser kan vara i konflikt med innehållet på människorättskonventioner. Detta kan påverka om en konvention ratificeras eller ej. Det tredje temat rör *Sveriges strategier mot (icke) ratificeringen* där det diskuteras om olika strategier som Sverige har tillämpat mot ratificering av ILO 169 och om dessa är hållbara eller inte.

De artiklarna som jag kommer att använda mig av är *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime* författad av Johan Karlsson Schaffer, *Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime*

in Sweden skriven av Ulf Mörkenstam och slutligen *Why (not) Commit?: Norway, Sweden and Finland and the ILO Convention 169* av Annie Julie Semb.

3.1. Sveriges folkrättsliga åtaganden internationellt vs nationellt

I sin artikel skriver Johan Karlsson Schaffer om den historiska aspekten om Sveriges deltagande för mänskliga rättigheter internationellt och om varför stater stödjer mänskliga rättigheter. Schaffer är en fil. dr. och docent i statsvetenskap och nuvarande universitetslektor vid institutionen för globala studier på Göteborgs universitet.²² I sin artikel skriver Schaffer om att den internationella synen på Sverige har varit god när det kommer till mänskliga rättigheter. Sverige har setts som ett land med bland annat ”moralisk supermakt”, en ”bra stat” m.m. för visat stöd för mänskliga rättigheter internationellt.²³ Trots den framgång som Sverige har fått internationellt har Sverige inte alltid varit för att ratificera människorättskonventioner.

Enligt Schaffer har Sverige i slutet av 1940- talet varit delaktig i skapandet av Europarådet och även Europakonventionen. Sverige var dock skeptisk till idén om att göra mänskliga rättigheter till en central del i Europarådet och var en av staterna som försökte få bort mänskliga rättigheter ur agendan. Efter många debatter kom staterna överens om att till slut skapa en konvention för de mänskliga rättigheterna, vilket kom att bli Europakonventionen. Men för att förhindra att Europakonventionen begränsar staters suveränitet menar Schaffer att Sverige tillsammans med andra stater har reglerat konventionen genom att specificerat rättigheter i konventionen i detalj och gjort verkställighetsmekanismen frivillig.²⁴

---

²² Mothugg. *Om mothugg*. <https://www.mothugg.se/kontakt/> (hämtad 2021-12-29).

²³ Johan Karlsson Schaffer. 'The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime', *Nordic Journal of Human Rights*, Vol. 38, nr. 1, 2020, s. 42; egen översättning av det som är citattecken.

²⁴ Schaffer. *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime*, s. 45-7.

Även om Sverige har haft högt deltagande inom internationella lagar för mänskliga rättigheter externt under 1960-1970- talet ser situationen annorlunda ut på hemmaplan. Schaffer skriver att den svenska lagstiftningen begränsade det konstitutionella skyddet av rättigheterna och inverkan på de folkrättsliga åtaganden. Detta skulle sedan leda till att Sverige behövde anpassa sin nationella lagstiftning i linje med de folkrättsliga åtaganden efter att ha fått kritik från den internationella domstolen i Strasbourg. På den tiden hade det blivit allt viktigare att den nationella lagstiftning skulle stämma överens med internationella människorättskonventioner.²⁵

En annan författare som har ett liknande perspektiv på Sveriges åtaganden internationellt vs nationellt är Ulf Mörkenstam. Mörkenstam är professor vid den statsvetenskapliga institutionen på Stockholms universitet och är specialiserad i ursprungsbefolkningens rättigheter och samers rättigheter.²⁶ Till skillnad från Schaffer är Mörkenstam specialiserad i samers rättigheter och Schaffer har en mer generell syn på mänskliga rättigheter i folkrätten.

I artikeln ställer sig Mörkenstam tveksam till stater som enbart skriver under människorättskonventioner eftersom han menar att konventionerna inte har ett stort inflytande att ändra på en stats normer eller lagstiftning i sig. Att skriva på konventioner är endast för att skylta om det och det betyder inte att en stat respekterar de mänskliga rättigheterna på riktigt. Vidare skriver Mörkenstam att det finns ett gap mellan retorik och praktik när det gäller hur Sverige förhåller sig till ursprungsbefolkningens rättigheter.²⁷ Ett annat begrepp som tas upp av Mörkenstam är ”selective endorsement” vilket innebär att stater väljer att istället för att implementera internationella konventioner, skriver de ner erkända rättigheter så att de matchar med existerande policies och praxis. På detta vis anses

---

²⁵ Ibid., s. 52-6.

²⁶ Stockholms universitet. Ulf Mörkenstam. 2021. <https://www.statsvet.su.se/forskning/v%C3%A5ra-forskare/ulf-m%C3%B6rkenstam/ulf-m%C3%B6rkenstam-1.118667> (hämtad 2021-12-29).

²⁷ Ulf Mörkenstam. *Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime in Sweden*. International Journal of Human Rights. Vol. 23, nr. 10, 2019, s. 1719.

det vara onödigt med implementering och staten förblir som ett gott exempel internationellt samtidigt som de behåller politiken i schack i sitt hemland.²⁸

3.2. Värderingar som går emot ILO 169

I alla tre forskningsartiklar var frågan om statens normativa preferenser och innehållet i ILO 169 ett återkommande ämne när författarna förklarar varför Sverige inte har ratificerat konventionen än. På grund av detta har jag valt att göra en egen del för det för att gå närmare in på vad författarna säger om ämnet. I sin artikel skriver Anne Julie Semb om ratificering av ILO konventionen i Norge, Sverige och Finland i syfte att förklara varför det skiljer sig åt att vissa länder (Norge) väljer att ratificera konventionen och andra inte. Semb är en docent vid den statsvetenskapliga institutionen på Oslo universitet.²⁹

I sin artikel skriver Semb om olika hypoteser som gör att stater ratificerar konventioner och vad som gör att de avstår från det. I Sveriges fall är det frågan om normativa preferenser och *cost/benefit* hypotesen som är mest framträdande. Enligt Semb spelar det roll vad staten har för normativa preferenser och vad konventionen har för innehåll. Om dessa två faktorer går emot varandra kan det hindra staten att ratificera en konvention. I detta fall kan det förklara anledningen till varför Sverige inte har ratifierat ILO 169. *Cost/benefit* hypotesen innebär att stater ratificerar en konvention om det är till deras fördel och där kostnaderna är jämförbara. Om en ratifikation innebär stora kostnader för staten kan detta också vara en anledning till att stater drar sig ur.³⁰

Schaffer har en liknande åsikt och skriver i sin artikel att stater måste kontinuerligt överväga deras ”sovereignty costs” när de ska blanda sig i de internationella lagarna om

---

²⁸ Mörkenstam. *Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime in Sweden*, s. 1721.

²⁹ Annie Julie Semb. *Why (Not) Commit*. Nordic Journal of Human Rights, Vol. 30, nr. 2, 2012, s. 122.

³⁰ Semb. *Why (Not) Commit*, s. 124.

mänskliga rättigheter. Enligt Schaffer spelar det roll om vad staten kan få utav konventioner och fördrag. Kostnaden beror på konventionens innehåll och statens interna politik. Schaffer tar till exempel upp att en konvention kan göra en skada på statens suveränitet om den är bindande eller om den innehåller tvångsåtgärder som kan ändra på den nationella lagstiftningen.³¹ Ytterligare förklarar Mörkenstam i sin artikel att anledning till varför Sverige inte har ratificerat ILO 169 är för att den svenska lagstiftningen inte uppfyller de krav som står i konventionen. Även om Sverige har tillsatt olika kommissioner för att utreda vad som krävs för ratificering så kvarstår Sveriges åsikt om att lagstiftningen är i konflikt med konventionen. Sverige hänvisar bland annat till att det skulle uppstå många rättsliga konsekvenser vid ratificering och att det skulle kunna leda till konflikter mellan samer och icke-samer.³²

3.3. Sveriges strategier mot (icke) ratificering

I artikeln *Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime in Sweden* skriver Mörkenstam om organiserat hyckleri och applicerar teorin på hur Sverige har hanterat samers rättigheter. Mörkenstam citerar att organiserat hyckleri kan uppstå när olika idéer och värderingar går emot varandra. Hyckleri blir ett sätt för staten att hantera de konflikterna som uppstår och för att nöja alla inblandade.

Mörkenstam skriver att organiserad hyckleri kännetecknas av inkonsekvens mellan retorik, beslut och handling. Hyckleriet uppstår när dessa tre faktorer är frikopplade från varandra och saknar sammanhang. Det finns tre sätt retorik och beslut är frikopplade från handlingar, 1. De kan skiljas åt från tid, alltså när staten skjuter upp handlingar till i framtiden. 2. När staten separerar olika rättigheter från retorik, beslut och handling. Staten kan till exempel vara handlingskraftig när det gäller samers kultur- och språk rättigheter medan markrättigheter och självbestämmande är mer av en retorisk karaktär. 3. Är

---

³¹ Schaffer. *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime*, s. 43.

³² Mörkenstam. *Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime in Sweden*, s. 1726-27.

när staten separerar olika organisatoriska enheter som är mer av retorisk karaktär från de handlingskraftiga. Ett annat sätt är att tillsätta ett departement som tar hand om specifika rättigheter, till exempel samers rättigheter.³³

När det gäller Sveriges retorik om samers rättigheter skriver Mörkenstam att den svenska staten har påverkats av den internationella rätten. När den internationella rätten uppmärksammade om ursprungsbefolkningen i mitten av 1980- talet gjorde Sverige det samma och samers situation ändrades också. Numera är samerna erkända som ett folk som har rätt till självbestämmande och bevarande av sina kulturella och språkliga rättigheter. Vidare skriver Mörkenstam att Sverige har fattat beslut som ledde till två stora reformer gällande samers rättigheter. Det första är erkännandet av rennäringen och skydd för mark- och vattenområden som är viktig för rennäringen. Det andra är skapandet av Sametinget som skulle ge möjlighet till samerna att kunna utveckla sin egen kultur under egna villkor.³⁴

Trots Sveriges skyltning om sitt stöd för ursprungsbefolkningens rättigheter internationellt fattades det beslut om FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter och ILO 169 som är två viktiga instrument för ursprungsfolkets rättigheter. Mörkenstam menar att Sveriges icke ratificering av konventionen och oviljan att klargöra vad FN:s urfolksdeklarationen innebär för samers rättigheter i Sverige visar på brister på Sveriges internationella åtaganden.³⁵

När det kommer till Sveriges handlingar gällande samers rättigheter tar Mörkenstam upp flera olika situationer där staten har frikopplat retorik och beslut från handling. Ett av de är ratificeringen av ILO 169. Sverige har åtagit sig att arbeta mot ratificering av konventionen men har ingen plan på när det kommer att ske. På samma sätt har staten lämnat den nordiska samekonventionen till i framtiden. En förklaring till detta är att staten behöver skapa en balans mellan olika intressen och värderingar vilket också kan

---

³³ Mörkenstam. *Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime in Sweden*, s. 1721-22.

³⁴ *Ibid.*, s. 1724-26.

³⁵ *Ibid.*, s. 1725-27.

leda till att en mindre grupp i riksdagen prioriteras bort menar Mörkenstam.³⁶ Sveriges handlingslösa plan att ratificera ILO 169 har också uppmärksammats av Semb. Semb skriver att trots att Sverige har fått påtryckningar och kritik från grannländer och FN saknas det en plan på hur de ska ratificera konventionen. Det som hindrar Sverige från att vara handlingskraftig är som tidigare nämnt risk för konflikter internt och i den svenska lagstiftningen.³⁷ Även Schaffer har liknande åsikter och skriver att även om Sverige är stödjer de internationella lagarna om mänskliga rättigheter så har de blivit reserverade till nya människorättskonventioner och fördrag. Sverige har deltagit i utarbetandet av ILO 169 men trots det har de inte lyckats ratificera den ännu.³⁸

---

³⁶ Ibid., s. 1729-30.

³⁷ Semb. *Why (Not) Commit*, s. 139.

³⁸ Schaffer. *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime*, s. 58.

4. Teori och metod

4.1. Teori

I den här uppsatsen kommer jag att använda mig utav Will Kymlickas teori om minoritetsrättigheter och teorin om varför stater ratificerar människorättskonventioner. Kymlicka är en av de mest erkända förespråkarna vad gäller grupprättigheter och minoritetsrättigheter och därför passade hans perspektiv in på uppsatsen eftersom ILO-konventionen handlar just om minoritetsrättigheter. Eftersom syftet med den här uppsatsen är ta reda på hur den svenska staten argumenterar kring ratificeringen av ILO 169 upplevdes det viktigt att förklara varför ursprungsfolkets rättigheter är viktiga för samer. Genom att utgå från Kymlickas teori om minoritetsrättigheter kommer jag ta reda på vad för betydelse minoritetsrättigheter har för ursprungsfolken.

För att klargöra anser Kymlicka att samer är inkluderade i kategorin nationella minoriteter tillsammans med statslösa nationer. Därmed hänvisar han också till ursprungsfolkets rättigheter när han pratar om minoritetsrättigheter. Kymlicka har valt att kategorisera ursprungsfolket med statslösa nationer för att han anser att dessa två grupper har samma strävan och mål gentemot staten.³⁹

Kymlicka har flera olika skäl till varför ursprungsfolket behöver särskilda rättigheter, eller så kallade minoritetsrättigheter, utöver de generella mänskliga rättigheterna. Han menar att ursprungsfolken har en unik kultur som behöver skyddas för att deras kultur ska kunna leva vidare. De rättigheter som ursprungsbefolkningen behöver är bland annat rättigheter som främjar social rättvisa och som skyddar deras levnadsmiljöer och marker. Detta är på grund av att de har blivit framtagna deras resurser och inte har mycket resurser kvar. Frågan om marker och resurser är dock tudelad eftersom ursprungs-

---

³⁹ Will Kymlicka. *Politics in the vernacular: nationalism, multiculturalism, and citizenship*. Oxford, UK; New York: University Press; 2001, s. 120.

folken anser att de har självbestämmande över sina traditionella marker vilket hamnar i konflikt med statens regleringar om att få exploatera ursprungsfolkens resurser.⁴⁰

Särskilda rättigheter för ursprungsfolken behövs för att man ska kunna respektera olika kulturer och uppnå social rättvisa. Kymlicka menar att ursprungsfolkens kultur kan anses vara en minoritetskultur där de har en tendens att vara sårbara och därmed behövs speciella rättigheter. Eftersom ursprungsfolken lever i orättvisa omständigheter på grund av att de är minoriteter, är de universella mänskliga rättigheterna inte tillräcklig för att ta bort den ovisshet som ursprungsfolken utsätts för. Därför behöver det kompenseras med minoritetsrättigheter.⁴¹

Kymlicka menar dock inte att minoritetsrättigheter väger tyngre än de mänskliga rättigheterna utan båda är lika viktiga. Rättigheterna måste prioriteras lika mycket för att det ska vara rättvist i samhället. Alla politiska myndigheter måste respektera varje individs grundläggande rättigheter såväl som ursprungsfolkens rättigheter.⁴² Med detta sagt ställer sig Kymlicka något skeptisk till de internationella deklARATIONERNA för minoritetsrättigheter eftersom de kan vara väldigt generella. Alla minoriteter är olika varandra och är i behov av olika rättigheter. Lösningen på problemet är dock inte att skapa en detaljerad lista på minoritetsrättigheter menar Kymlicka, utan det viktigaste är att alla stater respekterar de grundläggande mänskliga rättigheterna och ser till att alla får det oavsett om man tillhör en minoritet eller inte. Sedan ska varje stat anpassa de minoritetsrättigheterna till landets omständigheter utifrån vad som behövs för just den specifika minoritetsgruppen i landet.⁴³

---

⁴⁰ Kymlicka. *Politics in the vernacular: nationalism, multiculturalism, and citizenship*, s. 135-8.

⁴¹ *Ibid.*, s. 145-7.

⁴² *Ibid.*, s. 82-3.

⁴³ *Ibid.*, s. 83-4.

Teori om varför stater ratificerar människorättskonventioner

Under uppsatsens gång insåg jag att det var viktigt att ta med en teori om varför stater ratificerar människorättskonventioner eftersom det kommer vara en del av analysen senare och för att uppsatsen grundar sig på ämnet om varför Sverige inte har ratificerat ILO konventionen. Teorin är hämtad från forskningsartiklarna som jag har skrivit om i tidigare forskning.

Ett sätt att se på varför stater stödjer de internationella mänskliga rättigheterna är på grund av särskilda värderingar och solidaritet. Det kan till exempel vara om hur staten vill bli betraktad som ett land och de samarbeten som staten har med andra länder.⁴⁴ En annan anledningen kan vara staters intentioner och efterlevnad av konventionen. Om staten anser att de kan efterleva konventionen finns det större chans för de att ratificera det. Som tidigare nämnt är det till fördel om statens värderingar stämmer överens med innehållet i konventionen. Sedan spelar det roll hur mycket kostnad det krävs och vad en stat får ut av en ratificering.⁴⁵ En annan faktor är hur klagande konventionen är och om det strider emot den nationella lagstiftningen. Anser staten att innehållet i konventionen är oklart kommer staten att avvakta från den. Slutligen spelar det också roll om staten upplever press från andra länder eller från samhället att ratificera en konvention. Genom att likasinnade grannländer ratificerar en konvention kan det påverka en stats intention och vilja att ratificera den också.⁴⁶

---

⁴⁴ Schaffer. *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime*, s. 42.

⁴⁵ Semb. *Why (Not) Commit*, s. 123-4.

⁴⁶ Semb. *Why (Not) Commit*, s. 124-6.

4.2. Metod

Metoden som kommer att tillämpas i den här uppsatsen är *Political Discourse Analysis* (PDA) ur Isabela Fairclough och Norman Fairclough's bok *Political Discourse Analysis: A Method för Advanced Students*. PDA-metoden är en blandning mellan kritisk diskursanalys och argumentationsanalys vilket anses lämpligt eftersom primärmaterialen är baserad på hur riksdagsledamöter och ministrar argumenterar för eller mot ratificeringen av ILO konventionen nummer 169. Argumentationerna som kommer att analyseras har även en stark koppling till praktiska handlingar. Eftersom uppsatsens syfte är att undersöka hur Sverige argumenterar för ratificeringen av ILO 169, vilka resonemang som ligger bakom argumenten och om dessa resonemang är försvarbart innebär det att en kritisk analys kommer att göras utan att gå djupare in på argumentationsanalysens byggstenar. Enligt Fairclough och Fairclough är syftet med PDA-metoden att det ska kunna underbygga politiska beslut och handlingar snarare än att beskriva hur världen ser ut.⁴⁷ PDA är baserad på den politiska synen på när ett övervägande och beslut måste göras under osäkra och oeniga omständigheter. Den centrala frågan som återkommer i PDA är frågan om handlingar och om vad man ska *göra*.⁴⁸

4.2.1. Praktiska resonemang

I sin bok skiljer Fairclough och Fairclough på *teoretiska resonemang* och *praktiska resonemang* och i det här fallet kommer jag att använda mig av praktiska resonemang som är en central del i PDA. Det praktiska resonemanget innehåller frågan om vad man ska *göra* i situationer när praktiska problem uppstår för aktören till exempel en beslutsfattare eller politiker. Medan teoretiska resonemang handlar om vad man *tror* att någonting *är* alltså frågan om vad som är sant och inte sant. Det teoretiska resonemanget styrs av frågan om att hitta kunskap medan praktiska resonemang styrs av handlingar.⁴⁹ Här ne-

---

⁴⁷ Norman Fairclough, et al. *Political discourse analysis: a method for advanced students*. Abingdon, Oxon; New York, Routledge, 2012, s. 13.

⁴⁸ Fairclough, et al. *Political discourse analysis: a method for advanced students*, s. 17.

⁴⁹ *Ibid.*, s. 35-6.

dan kommer en redovisning av struktur av praktiskt argument enligt Fairclough och Fairclough. Den kommer att senare användas i undersökningsdelen och har modifierats utifrån vad som har framkommit i interpellationerna. Strukturen är på engelska för att det ska vara så nära originalet som möjligt och för att minimera risken om att syftet går förlorat vid översättning.

Struktur av praktiska argument

Claim for action- Agent (presumably) ought to do A.

Circumstances (C)- Agent's context of action: natural, social, institutional facts.

Goal (G)- Agent's goal, i.e. a future state of affairs in which values are realized.

Values (V)- What the Agent is actually concerned with or ought to be concerned with.

Means-goal (M-G)- If the Agent does A, he will (presumably) achieve G.

Counter-claim- I ought not to do A/A is not the right thing to do.⁵⁰

Dealing with counter-claim- If the government does not act as proposed, the goals will not be achieved; negative consequences will compromise the goals.⁵¹

Anticipated objection

Dealing with objection

4.2.2. Kritiska frågor

För att få med en kritisk aspekt av detta har jag valt att ha med kritiska frågor av Fairclough och Fairclough i analysen. Dessa frågor kommer att besvaras efter en rekonstruktionen av argumentationerna från riksdagsledamöter och ministrar. Frågorna är hämtade från *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* författad av Göran Bergström och Kristina Boréus (red.) där frågorna bygger på Fairclough och Faircloughs diskussion om kritiska frågor. Bergströms och Boréus' frågor är även hämtade från samma bok som jag har hänvisat PDA-metoden till och de har således en koppling till varandra. De kritiska frågorna kommer att vara till hjälp för

---

⁵⁰ Ibid., s. 45-51.

⁵¹ Ibid., s. 141.

att värdera om argumentationerna är övertygande och för att få en djupare förståelse för dem ur ett kritiskt perspektiv.⁵²

Följande är de kritiska frågorna som kommer att besvaras i analysen:

1. Är omständigheterna rätt bedömda?
2. Leder den föreslagna handlingen eller policyn verkligen till målet?
3. Finns det bättre sätt att nå målet?
4. Undergräver det föreslagna handlingssättet målet eller andra mål som är eller bör vara viktiga för aktören?
5. Är de värden som motiverar handlingen acceptabla?
6. Bör andra värden beaktas?
7. Står de uttalade värdena i konflikt med andra värden?⁵³

---

⁵² Göran Bergström & Kristina Boréus (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*, 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur, 2018, s. 122-23.

⁵³ Göran Bergström & Kristina Boréus (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*, s. 122-123.

5. Undersökning

I detta avsnitt kommer en undersökning och resultat att genomföras och presenteras utifrån primärmaterialet. På grund av att primärmaterialet är från interpellationer från olika tidsperioder kommer alla argument som framförs sättas samman om dessa argument upplevs vara av samma slag. Däremot kommer argument som är unika presenteras självständiga. Detta eftersom primärmaterialet innehåller flera liknande argument och för att inte behöva återupprepa mer än nödvändigt. Argumenten kommer även i viss mån att förkortas och koncentreras till sitt syfte för att inte ta upp för mycket plats i undersökningen. Jag kommer även att gruppera alla argumenten i diverse för- och motargument för att det ska underlätta vid läsning av undersökningen. Till att börja med kommer jag att undersöka materialet utifrån strukturen för praktiskt argument och sedan kommer figurer på resultaten att presenteras med inspiration från Fairclough och Faircloughs bok. Detta kommer att ge en sammanfattande överblick av undersökningen.

A står för motargument och **B** för för argument.

5.1. Rekonstruktion av argument

Claim for action

Riksdagsledamöter som är mot att ratificeringen ska ske så snabbt som möjligt är Alice Bah Kuhnke (MP), Margareta Winberg (S), Ann-Christin Nykvist (S), Rune Berglund (S), Lennart Gustavsson (V) och Ola Sundell (M).

A: När det kommer till ratificering av ILO 169 säger Alice Bah Kuhnke (MP) att Sverige har under de senaste åren vidtagit en rad åtgärder för att stärka samers rättigheter. Det har pågått förhandlingar mellan Sverige, Norge och Finland om den nordiska samekonventionen och Sverige har åtagit sig att ta ställning till att ratificera ILO 169 en-

ligt FN:s rekommendationer.⁵⁴ Jordbruksminister Margareta Winberg (S) uttalar att hon inte vet när ILO 169 kommer att ratificeras men att åtgärder behöver göras innan konventionen ska ratificeras och att det arbetas för fullt.⁵⁵ Ann-Christin Nykvist (S) håller med om att åtgärder behöver göras. Hon säger bland annat att en gränsdragningskommission för renskötsel har tillsatts av regeringen för att utreda markanvändningen för renskötseln. Detta förklaras som ett viktigt underlag för beslut om anslutning till ILO 169.⁵⁶

De riksdagsledamöter som är för tydliga beslut och att ratificeringen ska ske snarast är Jonas Sjöstedt (V), Mia Sydow Mölleby (V), Liselott Hagberg (fp) och Siv Holma (V).

B: Jonas Sjöstedt (V) uttrycker att ILO 169 är en viktig konvention för samer och att Sverige bör ratificera den för att leva upp till det man har åtagit och vara en förebild för andra länder. Sjöstedt tar till exempel upp att det sker en obalans mellan markanvändningen och att samer har väldigt lite inflytande över deras traditionella områden. Genom att ratificera ILO 169 skulle detta vara ett steg framåt för det. Både Mia Sydow Mölleby (V) och Liselott Hagberg (fp) håller med om att det ska fattas tydliga beslut och att ratificeringen ska ske så snabbt som möjligt.⁵⁷ Siv Holma (V) är nyfiken på när ILO 169 ska ratificeras och tycker att det inte finns något klart svar om detta. Hon förstår samtidigt komplexiteten i det hela och varför det kan ta långt tid men anser ändå att hon får förhoppningar om att det ratificeringen ska ske inom snar framtid efter de uttalande åtagandena.⁵⁸

Circumstances

De omständigheterna som finns är att Sverige har ratificerat de centrala FN- konventioner som finns till skydd för de mänskliga rättigheterna vilket också kan åtnjutas av sa-

---

⁵⁴ Interpellation 2014/15:427.

⁵⁵ Interpellation 2001/02:416.

⁵⁶ Interpellation 2005/06:132, tid 1:00-2:13.

⁵⁷ Interpellation 2014/15:427; Interpellation 2005/06:132, tid 25:00-25:21.

⁵⁸ Interpellation 2001/02:416.

mer. Grundlagsändringen har även gjort att samer erkänts som ett urfolk säger Bah Kuhnke (MP). Vidare påstår hon att Sverige har fått kritik för efterlevnaden av samers rättigheter och kan det har ökat kraftigt under åren.⁵⁹ Många av riksdagsledamöterna håller med om den kritik som Sverige har bemötts av och att det behöver göras någonting åt situationen, dock är kvarstår det faktum att ett antal åtgärder behöver göras innan för de riksdagsledamöter som är mot att konventionen ska ratificeras så fort som möjligt.⁶⁰

Goals

Alla riksdagsledamöter verkar ha samma mål om att stärka samers rättigheter varav några har en tydlig vilja att ratificera ILO 169 och andra vill prioritera andra saker. Detta kan bero på att de har olika tidshorisonter när det gäller ratificeringen av ILO 169. Margareta Winberg (S) argumenterar att det finns svåra frågor som behöver svaras på innan ratificering men tycker att det får ta sin tid eftersom det är viktigt att alla inblandade ska vara medverkande i diskussionen.⁶¹ Rune Berglund (S) tycker att ratificeringen av ILO 169 borde ligga längst bak på prioriteringslistan. Han menar att konventionen inte är en lösning på ett problem utan ska snarare bekräfta det riksdagen har kommit fram till i en annan lagstiftning.⁶²

Values/concerns

A: Värderingarna under processen av ratificering av ILO 169 är enligt Berglund (S) att man ska vara försiktig och ha mer samarbete med involverade aktörer. Nykvist (S) argumenterar att man måste ha hållbara beslut och undvika att det uppstår konflikter. Det är därför det viktigt att det här få ta sin tid. Även Lennart Gustavsson (V) tycker att man ska komma överens innan vi ratificerat ILO konventionen.⁶³ Vidare påstår Bah Kuhnke

---

⁵⁹ Interpellation 2014/15:427.

⁶⁰ Interpellation 2001/02:416; Interpellation 2005/06:132; Interpellation 2014/15:427.

⁶¹ Interpellation 2001/02:416.

⁶² Interpellation 2005/06:132, tid 17:42-18:51.

⁶³ Interpellation 2005/06:132, tid 30:16-31:52

(MP) att konventionen är viktig och att samer är något alldeles särskilt. Hon menar dock inte att den är ett magisk trollspö som kan förändra allt med ett slag.⁶⁴ Den bekymmer som riksdagsledamöterna anger är bland annat att det kommer att krävas mycket arbete enligt Bah Kuhnke (MP) och Ola Sundell (M) menar att de åtgärderna som har föreslagits kommer att kosta allt för mycket och det kommer att innebära stora inskränkningar.⁶⁵

B: Värderingarna som nämns av Sjöstedt (V) är att det viktigt att skydda urfolkens rättigheter på grund av den konflikt som har uppstått mellan samhällets expansion och hur det har påverkat samernas livsstill och tradition. ILO konventionen är viktig för att skydda dessa rättigheter. Även Mölleby (V) håller med om att samerna ska få deras rättigheter som urfolk tillgodosedda och kunna leva i sina traditioner och kulturer. De bekymmer som bemöts är bland annat att det har tagit långt tid för riksdagen att ratificera konventionen. Detta uttrycks av Mölleby (V) där hon säger att det problem inte löser sig själva och dessvärre får samerna sina rättigheter kränkta ju längre tiden går.⁶⁶ Hagberg (fp) uttrycker liknande bekymmer över den långsamma processen.⁶⁷

Means-goals

För att uppnå målet, som är att ratificera ILO 169 är samtliga riksdagsledamöter eniga om att de behöver åstadkomma förändringar i lagstiftningen. Bah Kuhnke (MP) påstår bland annat att Sverige i största mån uppfyller konventionens krav men att det är frågan om rätten till mark och renskötselrätten som går emot konventionens krav. Vid flera tillfällen har riksdagsledamöterna angett att frågan om markrättigheter och renskötselrätten som en orsak till varför ILO 169 inte har ratificerat än.⁶⁸

---

⁶⁴ Interpellation 2014/15:427.

⁶⁵ Interpellation 2014/15:427; 2005, tid 11:07-12:39

⁶⁶ Interpellation 2014/15:427.

⁶⁷ Interpellation 2005/06:132, tid 25:00-25:21.

⁶⁸ Interpellation 2014/15:427; Interpellation 2005/06:132, tid, 00:00-12:42; Interpellation 2001/02:416.

Counter-claim

B: Mölleby (V) påpekar att ratificering av konventionen behöver ske så fort som möjligt eftersom man riskerar att fastna i svårlösta frågor ju längre tiden går.⁶⁹ Hagberg (fp) argumenterar att Sverige har kunnat ratificera andra konventioner innan alla svar har funnits på alla frågor och tycker att det handlar om en tydlig viljeinriktning. Hennes åsikter är lika Möllebys (V) och säger att det är bättre att fatta ett beslut än att fatta icke-beslut.⁷⁰ Under tiden processen sker kan samernas situation förvärras och detta har uttryckts sedan tidigare av Sjöstedt (V).⁷¹

Dealing with counter-claim

A: Berglund (S) anser att den rätta saken att göra är att ha förhandlingsprocesser och se till att förtroende skapas mellan alla inblandade. Vid en sådan situation ska man inte fatta snabba och tydliga beslut. Enligt Berglund har han inte haft bra erfarenhet att bedriva politik på det sättet (i alla fall när det gäller samers rättigheter).⁷² Nykvist (S) tycker liknande och säger att vi måste komma fram till hållbara beslut och därför är det förnuftigt att skynda långsamt.⁷³ Ytterligare riksdagsledamöter som har liknande argument är Gustavsson (V), Sundell (M), Bah Kuhnke (MP) och Winberg (S).

Anticipated objection

B: Sydow Mölleby (V) liksom Sjöstedt (V) och Hagberg (fp) ser positivt på att det pågår processer för ratificeringen men menar att processerna och förhandlingarna har tagit väldigt långt tid. Man får ofta inget svar på när det kommer att ske och det verkar som att det inte finns en tydlig vilja att ratificera.⁷⁴

---

⁶⁹ Interpellation 2014/15:427.

⁷⁰ Interpellation 2005/06:132, tid 24:42-25:21.

⁷¹ Interpellation 2014/15:427.

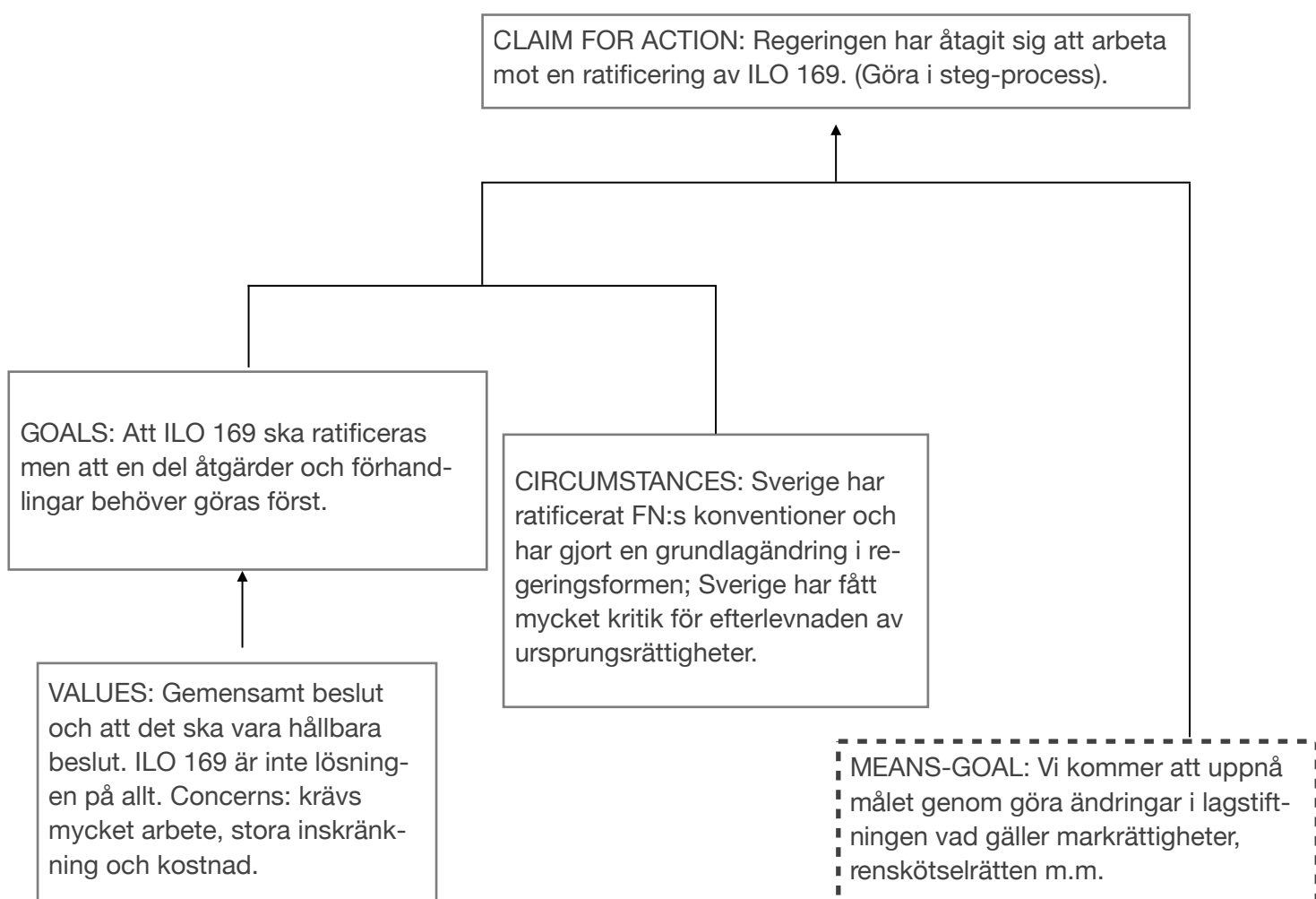
⁷² Interpellation 2005/06:132, tid 32:20-33:23.

⁷³ Interpellation 2005/06:132, tid 22:56-23:17.

⁷⁴ Interpellation 2014/15:427; Interpellation 2005/06:132, tid 5:50-6:26.

Dealing with objection

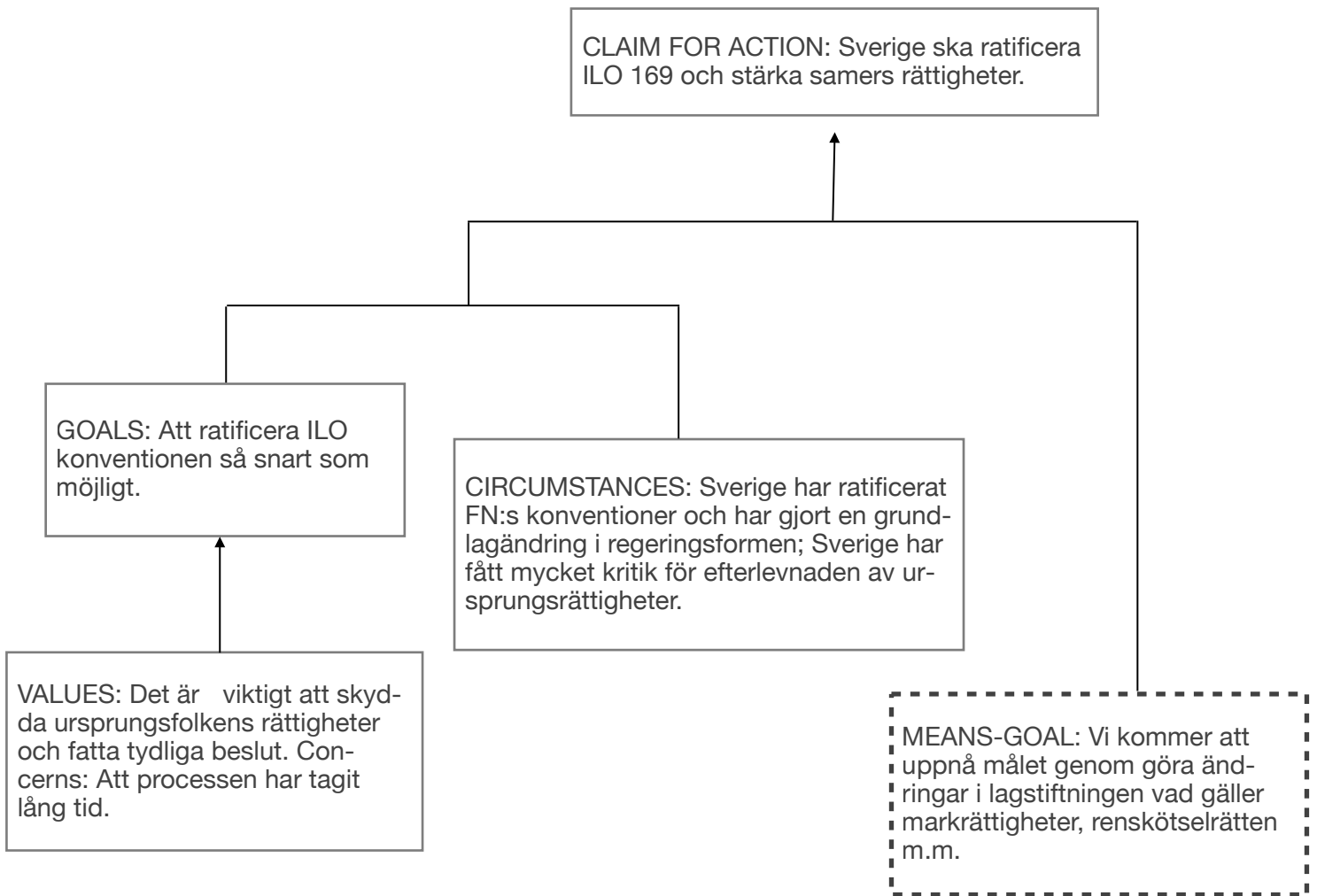
A: Bah Kuhnke (MP) och Nykvist (S) argumenterar att det finns flera processer som pågår just nu för ratificering av ILO 169. I samband med detta håller de just nu på att förhandla om en nordisk samekonvention som innehåller specifika rättigheter jämfört med ILO konventionen som är mer generell. Sverige förväntas att ge svar om ratificering av ILO 169 till FN under UPR 2015 och det är där fokuset ligger just nu anser Bah Kuhnke (MP).⁷⁵

Figur 1.0. Redovisning av argumentation från riksdagsledamöter som är ”mot” att ILO 169 ska ratificeras så snabbt som möjligt (A).

⁷⁵ Interpellation 2014/15:427; Interpellation 2005/06:132, tid 22:42-23:18.

Figur 2.0. Redovisning av argumentation för de som är för att konventionen ska ratificeras snabbt (B).

Anledningen till varför *counter-claim*, *healing with counter-claim*, *anticipated objection* och *dealing objection* inte är med i figuren är för att jag vill belysa varje grupps huvudsakliga argument. Detta är också till för att man ska tydligare se vad som skiljer sig åt utan behöva bry sig om vad de har för motargument till varandra. De argumenten kommer istället att beaktas i analysen.

6. Analys och diskussion

I följande avsnitt kommer analysen att genomföras genom att besvara de kritiska frågorna från Fairclough och Fairclough's bok. När de kritiska frågor besvaras kommer jag att utgå från min teori och tidigare forskning. Sedan kommer jag att diskutera den resterande frågeställningen för att slutligen ha en avslutande diskussion.

6.1. Analys

Är omständigheterna rätt bedömda?

Till att börja med verkar omständigheterna vara rätt bedömda utifrån det riksdagsledamöterna har sagt om samers situation i Sverige. De har pekat ut att det sker en obalans mellan markanvändningen och markområden där renskötseln sker. På grund av detta har de upptäckt att åtgärder behöver göras innan ratificeringen av ILO 169. Vidare hänvisar riksdagsledamöterna till den kritik som de har fått från FN och även till SOU 1999:25 om de åtgärder som behöver göras för att Sverige ska kunna ratificera konventionen. Detta innebär att kravet på handlingarna är relevant till omständigheterna. I rekonstruktionen av argumenten tar även Sjöstedt (V) upp att ILO 169 konventionen är viktigt för att stärka samers rättigheter. Det kan i sin tur kopplas med Kymlickas teori om att ursprungsfolkens rättigheter behövs för att skydda ursprungsfolken utöver de allmänna mänskliga rättigheterna som redan finns.⁷⁶ Utifrån argumenten kan man dock se att riksdagsledamöterna beskriver omständigheterna på olika sätt. De som är i grupp A tar mer upp de åtgärderna som behöver göras och nämner ofta att det pågår många processer för ratificeringen. Medan de som är i grupp B talar mycket om samers situationer, och de förtryck och ovisshet som samer upplever om inte konventionen ratificeras.

---

⁷⁶ Kymlicka. *Politics in the vernacular: nationalism, multiculturalism, and citizenship*, s. 135-47.

Leder den föreslagna handlingen eller policyn verkligen till målet?

Den föreslagna handlingen för att nå till målet är att ett antal åtgärder behöver göras. Detta gäller främst frågan om markrättigheter och renskötseln. Det som gör att den föreslagna handlingen kan bekräftas att nå målet är för att ILO 169 är en rättsligt bindande konvention. Det innebär att den nationella lagstiftningen behöver stämma överens med konventionen för att Sverige ska nå upp till de kraven som ställs i konventionen. Vilket gör att Sverige behöver ta hänsyn till ett par åtgärder. Detta kan kopplas med teorin och tidigare forskningar. Enligt Semb spelar olika faktorer in som gör att en stat ratificerar en konvention. Semb nämner bland annat att en stat har en mer sannolikhet att ratificera en konvention när den stämmer överens med nationella värderingar och lagstiftning, och när det inte innebär allt för stor börda för staten.⁷⁷ Trots att den föreslagna handlingen med största sannolikhet når till målet är det fortfarande inte helt klart om det är det effektivaste sättet att nå målet. Detta är på grund av att det har gått en lång tid och målet har fortfarande inte blivit uppnått än. Det har gått 14 år mellan interpellationerna (2001-2015) och inte mycket har hänt sedan dess. De föreslagna handlingarna från 2001 är densamma som 2015 och frågan är då om handlingarna fortfarande leder till målet.

När riksdagsledamöter och ministrar (från grupp A) får frågan om vad de anser att vidta för åtgärder har de tagit upp att regeringen har tillsatt en gränsdragningskommission som ska vara ett viktigt underlag för ratificeringen av ILO 169. Denna handling anses relevant eftersom den här en direkt koppling till de åtgärderna som ska göras. Något annat som tas upp är förhandlingarna om nordisk samekonvention. Att regeringen vill förhandla om en nordisk samekonvention i samband med att processerna för en ratificering av ILO 169 kan betyda två saker. Den första är att Sverige vill vara med och skapa en samekonvention med grannländerna för att få klarhet om vissa frågor som även berör ILO 169. Den här hypotesen nämns av Semb där hon menar att om en konvention anses ha ett oklart innehåll är det möjligt att stater avvaktar från att ratificera den.⁷⁸ Genom att Sverige får vara med att bestämma om innehållet i konventionen och reder ut oklara frågor kanske det blir lättare för de att ratificera ILO konventionen senare. Den andra

---

⁷⁷ Semb. *Why (Not) Commit*, s. 123-4.

⁷⁸ Semb. *Why (Not) Commit*, s. 124-6.

orsaken liknar ”selective endorsement” som Mörkenstam skriver om i sin artikel. Istället för att Sverige ratificerar ILO 169 så skriver de ner rättigheterna i policier eller praxis, i det här fallet har de förhandlat om en konvention, för att slippa att ratificera ILO konventionen eftersom de rättigheterna som finns kommer redan att finnas i den nordiska samekonventionen.⁷⁹ Den nordiska samekonventionen kan tas stöd i Kymlickas sätt att se på speciella rättigheter. Det har uttrycks av Bah Kuhnke (MP) att den nordiska samekonventionen innehåller specifika rättigheter jämfört med ILO konventionen. Enligt Kymlicka kan det anses vara en positiv sak eftersom de har åstadkommit specifika rättigheter som är anpassad till själva landet och situationen de befinner sig i. Sedan beror det på hur konventionen är utformad och hur den påverkar samers situation.⁸⁰

Finns det bättre sätt att nå målet?

Enligt motargument (counter-claim) från riksdagsledamöter från grupp B är det bättre sättet att nå målet att fatta tydliga beslut och ratificera konventionen så snabbt som möjligt. De motsäger dock inte att de åtgärderna (handlingarna) inte är riktiga, utan håller med om det som behöver göras men att det behöver vara mer effektivt. Deras bekymmer är att ju längre tiden går desto värre blir situationen och att det kanske inte sker en ratificering i slutändan. Deras sätt att se på situationen är att retorik, beslut och handling ska gå hand i hand. Detta är någonting som kan kopplas till Mörkenstams hypotes om organiserad hyckleri.⁸¹ I det här fallet har Sveriges riksdag frikopplat retorik från beslut och handlingar. De uttalar att Sverige har åtagit sig att arbeta mot en ratificering (retorik). Men varken de beslut eller handlingar som har gjorts har lett till ratificering av konventionen.

---

⁷⁹ Mörkenstam. *Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime in Sweden*, s. 1721.

⁸⁰ Kymlicka. *Politics in the vernacular: nationalism, multiculturalism, and citizenship*, s. 83-4.

⁸¹ Mörkenstam. *Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime in Sweden*, s. 1721-2.

Undergräver det föreslagna handlingsättet målet eller andra mål som är eller bör vara viktiga för aktören?

Det föreslagna handlingsättet om att reda ut markrättigheter och ett antal andra åtgärder kan undergräva målet om att komma fram i ett gemensamt beslut och att det inte ska skapa konflikter mellan samer och de som exponerar marken i närheten av deras territorium. Eftersom samerna har blivit fråntagna deras traditionella marker kommer det möjligtvis att uppstå konflikter mellan intressenterna när ett beslut ska tas. Detta är som Winberg (S) nämnt tidigare svårlösta frågor där Sveriges riksdag måste beakta båda intressen. Ett annat handlingsätt som kan undergräva målet är att man ska skynda långsamt när det gäller ratificeringen av konventionen. Detta i sig kan anses vara motsägelserfullt om målet är att stärka samers rättigheter. Eftersom situationen som samer upplever inte blir bättre av sig själv och kräver aktiva beslut för att det ska få ett stopp.

Är de värden som motiverar handlingen acceptabla?

De värdena som presenteras i konstruktionen är bland annat att hållbara beslut ska tas, att det ska ske en överenskommelse med alla inblandade och att ILO 169 konventionen är en viktig konvention som är till för att skydda samers rättigheter. Värdet om att man ska ta hållbara beslut verkar vara rationellt med tanke på målet och handlingen handlar om att man ska komma överens och se över vad som krävs innan ratificering. Det anses även vara av moraliskt värde eftersom de beaktar samers åsikter så att de också kan medverka i beslut som rör dem.

Bör andra värden beaktas?

De värden som har tagits upp anses vara relevanta för målet och därför är det inte nödvändigt att beakta andra värden. Det finns dock några riksdagsledamöter som argumenterar om att det behöver ta sin tid och utan att egentligen beakta hur samers situation ligger till, och huruvida det tåls att vänta till framtiden. Den bedömningen för samerna saknas och även vad de har att säga om ratificeringen av ILO 169.

Står de uttalade värdena i konflikt med andra värden?

Värdena står nog inte i konflikt med varandra men att man snarare att riksdagsledamöterna har olika sätt och åsikter om hur de ska gå vidare med ratificeringen. Där kan deras sätt att se på problemet vara i konflikt med varandra.

6.1.1. Vad har hindrat Sverige från att ratificera ILO 169?

Först och främst har det visat sig att det finns flera orsaker till vad som har hindrat Sverige från att ratificera ILO konventionen. Den första orsaken handlar om Sveriges rättsliga läge. Med detta menas att den nationella lagstiftningen inte fyller upp till de krav som konventionen ställer. Detta har visat sig att vara en svårlöst fråga med tanke på att det har gjorts en utredning om detta för 20 år sedan, men åtgärderna är fortfarande inte färdigställda. Vidare kan detta ses som den största orsaken bland riksdagsledamöter och ministrar eftersom de tar ofta upp detta när ratificeringen kommer till tals. Det här bekräftar även den tidigare forskningen och teorin om varför stater ratificerar människorättskonventioner. Både Semb, Schaffer och Mörkenstam anger att orsaken till att en stat inte ratificerar är på grund av att statens normativa preferenser och innehållet på konventionen står i konflikt med varandra.⁸² I det här fallet är det nationella lagstiftningen som inte matchar med konventionens innehåll.

Den andra orsaken som märks genom argumentationerna är den politiska oviljan till att komma fram till tydliga beslut. När frågan om ratificeringen tas upp har riksdagsledamöterna (A) liknande argumentation och hänvisar till samma saker. Den här typen av argumentation kan kopplas till när Mörkenstam pratar om organiserad hyckleri. Enligt honom uppstår det när flera intressen står i konflikt med varandra och att staten agerar på detta sätt för att alla inblandade ska bli nöjda. Konflikten som kan uppstå i den här situationen är just frågan om markrättigheter. Riksdagsledamöterna pratar gott om sa-

---

⁸² Semb. *Why (Not) Commit*, s. 124; Schaffer. *The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime*, s. 43; Mörkenstam. *Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime in Sweden*, s. 1726-27.

mer och hur viktiga de är men när det kommer till beslut och handlingar skiljer det sig åt.⁸³

Utifrån argumentationerna ser man också i stora drag att det finns två olika sätt att se på frågan om ratificeringen. Genom att riksdagsledamöterna och ministrarna har olika åsikter om hur problemet ska hanteras kan det utesluta ett tydligt beslut. Detta för att man har svårt att komma överens med vad som ska prioriteras. Majoriteten av riksdagsledamöterna (6 av 4) vill prioritera hållbara beslut och att processen ska ta den tid den behöver. Medan resterande tre riksdagsledamöter vill komma fram till tydliga beslut och att ILO konventionen ska ratificeras snarast. Varav en riksdagsledamot står mer i mitten och har förståelse för att det kan ta långt tid men tycker ändå att åtgärderna som görs ska vara tydliga. I om med att det uppstår oenigheter i riksdagen kan detta vara en orsak till att processen för ratificering har varit långdragen.

6.2. Diskussion

Det är tämligen en svår fråga när det gäller ratificeringen av ILO- konventionen i riksdagen utifrån de argumentationerna som har presenteras. Med hjälp av den politiska diskursanalysen från F&F har man kunnat se argumentations mönsterna. Det som har upptäckts är att det finns många åsikter som ska beaktas och att det ena och det andra kan krocka med varandra. Mycket som har tagits upp i samband med interpellationerna är hur processen för ratificeringen ska se ut, och sedan finns det också delade meningar om ILO- konventionen ska prioriteras eller inte. De kritiska frågorna har gjort att man har fått ett något djupare förståelse för argumentationerna och riksdagsledamöternas och ministrarnas intentioner med konventionen. Man har kunnat se att det finns i stora drag två grupper som delar sig mellan hur de ser på själva processen till en ratificering. Detta har på sin tur kunnat förklara varför det har tagit så långt tid. I flera av argumentationer-

---

⁸³ Mörkenstam. *Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime in Sweden*, s. 1721-2.

na kan man se spår av icke- beslutet eftersom det saknas konkreta exempel och svar på vad det är som har förlängt processen, förutom åtgärderna som nämndes. Det hade kunnat vara fördelaktigt att analysera endast en interpellation för att kunna analysera argumentationerna på djupet. Metoden som jag använde mig utav strukturerade argumentationerna på ett tydligt sätt men gjorde att argumentationerna behövde förkortats vilket gör att de tas ut från sammanhanget.

Innan jag började skriva uppsatsen hade jag föreställningen om att anledningen till varför Sverige inte har ratificerat ILO 169 var på grund av politisk ovilja. Men under uppsatsens gång upptäckte jag att det finns flera orsaker till det och att det är en komplex fråga. Detta eftersom det finns flera saker som måste beaktas och intressen som måste ta hänsyn till. En ytterligare föreställning som jag hade var att jag skulle få tydliga svar genom att undersöka argumentationerna, men så blev inte fallet. Med min uppsats har jag lyckats bekräfta den tidigare forskningen om varför Sverige inte har ratificerat konventionen. Men den har också bidragit till se saker från olika perspektiv. Att saker kanske inte är alltid svart och vitt utan det kan finnas flera anledningar till varför Sverige har agerat som de gör. Nu i efterhand inser jag att det teoretiska perspektivet hade kunnat diskuteras mer i både undersökningen och analysen. Men på grund av den valda metoden koncentrerades argumentationerna och gjorde att jag inte kunde analysera de i en större utsträckning. Framst Kymlickas teori var det svårare att koppla till argumentationerna även om teorin i sig är relevant i förhållande till ämnet.

Förslaget på framtida forskning beror lite på hur situationen utvecklar sig. Har Sverige fortfarande inte ratificerat konventionen än hade det varit intressant att undersöka hur de argumenterar i framtid jämfört med på 1980-talet och se om deras syn på samers rättigheter har förändrats sedan dess och koppla det till det koloniala förtrycket. Med detta sagt hade det också varit intressant för framtida forskning att gå in på vad för åtgärder som har gjorts och jämföra det med uttalandena, för att se om de stämmer överens med varandra. Men också för att få en tydligare bild på om det faktiskt går framåt.

Referenser

Böcker

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*, 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur, 2018.

Fairclough, N., et al. *Political discourse analysis: a method for advanced students*. Abingdon, Oxon; New York, Routledge, 2012.

Kymlicka, W. *Politics in the vernacular: nationalism, multiculturalism, and citizenship*. Oxford, UK; New York: University Press; 2001.

Webbsidor

Amnesty International. Samers rättigheter. *Amnesty International*. [u.å.]. <https://www.amnesty.se/vara-rattighetsfragor/diskriminering/samers-rattigheter/> (hämtad 2022-01-04).

International Labour Organization. Ratifications of C169- Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169). *International Labour Organization*. [u.å.]. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11300:0::NO:11300:P11300_INSTRUMENT_ID:312314 (hämtad 2021-12-29).

Mothugg. Om mothugg. *Johan Karlsson Schaffer*. [u.å.]. <https://www.mothugg.se/kontakt/> (hämtad 2021-12-29).

Nationalencyklopedin. Interpellation, [u.å.]. <https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/interpellation> (hämtad 2021-12-29).

OHCHR. Universal Periodic Review. *United Nations Human Rights Council*. [u.å.]. <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/uprmain.aspx> (hämtad 2021-12-30).

Regeringskansliet. Samernas sedvanemarker. *Regeringen*. 2015. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2006/02/sou-200614/> (hämtad 2022-01-08).

Samer. Samepolitik i rasismens tidevarv. *Samer*. [u.å.]. <http://www.samer.se/1042> (hämtad 2022-01-04).

Sametinget. Nordisk samekonvention. *Sametinget*. 2019. <https://www.sametinget.se/samekonvention> (hämtad 2022-01-04).

Sametinget. Samerna i Sverige. *Sametinget*. 2021. <https://www.sametinget.se/samer> (hämtad 2022-01-04).

Stockholms universitet. Ulf Mörkenstam. *Statsvetenskapliga institutionen*. 2021. <https://www.statsvet.su.se/forskning/v%C3%A5ra-forskare/ulf-m%C3%B6rkenstam/ulf-m%C3%B6rkenstam-1.118667> (hämtad 2021-12-29).

United Nations. United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. *Department of Economic and Social Affairs*. [u.å.]. <https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/declaration-on-the-rights-of-indigenous-peoples.html> (hämtad 2022-01-04).

Publikationer och dokument

OHCHR. *Minority Rights: International Standards and Guidance för Implementation* (New York and Geneva: United Nations, 2010). Finns på: https://www.ohchr.org/documents/publications/minorityrights_en.pdf

United Nations, General Assembly, *Compilation prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 15 (b) of the annex to Human Rights Council resolution 5/1: Sweden*, A/HRC/WG.6/8/SWE/2 (19/02/2010). Finns på: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G10/111/10/PDF/G1011110.pdf?OpenElement>

International Labour Organization. *Understanding the Indigenous and Tribal People Convention, 1989 (No. 169). Handbook for ILO Tripartite Constituents*. International Labour Office Geneva, 2013. Finns på: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_205225.pdf

OHCHR. *Indigenous Peoples and the United Nations Human Rights System* (New York and Geneva: United Nations, 2013) Finns på: <https://www.ohchr.org/documents/publications/fs9rev.2.pdf>

United Nations, General Assembly, *Compilation prepared by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 15 (b) of the annex to Human Rights Council resolution 5/1 and paragraph 5 of the annex to Council resolution 16/21: Sweden*, A/HRC/WG.6/21/SWE/2 (12/11/2014). Finns på: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/206/77/PDF/G1420677.pdf?OpenElement>

United Nations, General Assembly, *National report submitted in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21: Sweden*, A/HRC/WG.6/35/SWE/1 (11/11/2019). Finns på: <https://undocs.org/A/HRC/WG.6/35/SWE/1>
United Nations, General Assembly, *Compilation on Sweden: Report of the Office of the United High Commissioner for Human Rights*, A/HRC/WG.6/35/SWE/2 (12/11/2019). Finns på: <https://undocs.org/A/HRC/WG.6/35/SWE/2>

Artiklar

Mörkenstam, Ulf. Organised hypocrisy? The implementation of the international indigenous rights regime in Sweden. *International Journal of Human Rights*. Vol. 23, nr. 10, 2019: 1718-41.

Schaffer, Johan Karlsson. The Self-Exempting Activist: Sweden and the International Human Rights Regime, *Nordic Journal of Human Rights*, Vol. 38, nr. 1, 2020: 40-60.

Semb, Annie Julie. Why (Not) Commit. *Nordic Journal of Human Rights*, Vol. 30, nr. 2, 2012: 122-147.

Interpellationer och SOU

SOU 1999:25. *Samerna- ett ursprungsfolk i Sverige. Frågan om Sveriges anslutning till ILO:s konvention nr 169.*

Interpellation 2001/02:416. *Kritik mot Sverige från FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna.*

Interpellation 2005/06:132. *Samernas sedvanerätt till vinterbete i skogslandet.*

Interpellation 2014/15:427. *Ratificering av ILO-konventionen 169.*